"अतिदूरात् सामीप्याद्दिन्द्रियघातान्मनोऽनवस्थानात्। सौक्ष्म्याद्व्यवधानादभिभवात् समानाभिहाराच्च" सा०का० "अनुपलब्धिरिति वक्ष्यमाणं सिंहावलोकितन्यायेनानुषङ्गनीयम् यथा उत्पतनं वियति पतत्री अतिदूरतया सन्नपि प्रत्यक्षेण नोपलभ्यते" त०कौ०। "त्वं दूरमपि गच्छन्ती हृदयं न जहासि मे" शकु० "न खलु दूरगतोऽप्यतिवर्तते महमस्मावित्ति बन्धुजनोदितैः" माघः। भावप्राधान्यात् २दूरत्वे च "दूरान्तिकार्थेभ्यो द्वितीया च" पा० अस्त्यवचने प्रातिपदिकार्थे एभ्योद्वितीया स्यात् पञ्चमीतृतीये स्तः" सि०कौ० "ग्रामस्य दूरं दूरात् दूरेण वा। अस्त्यवचने इत्यनुवृत्तेर्नेह दूरः पन्थाः" सि०कौ० "रामाद्दुःखस्य यो दूरम्" सुग्रीवो० "नेत्रे दूरमनङ्गने पुलकिता तन्वी तवेयं तनुः" सा०द० "या तस्य कर्मनिर्वृत्तैः दूरं पश्चात् कृता फलैः" रघुः "दूरादपि क्रतुषु यज्वभिरिज्यते यः" माघः "दूरेण ह्यवरं कर्म बुद्धियोगात् धनञ्जय!" गीता "स्तुतिभ्योऽप्युत! रिच्यन्ते दूरेण चरितानि ते" रघुः एतच्छब्दयोगे पञ्चमी षष्ठी च। "दूरं ग्रामस्य ग्रामाद्वा" सि०कौ० अतिशायने दृघ्न् दृशादेशे दविष्ठ दैयसुन् दवीयस् अतिशयेन दूरस्थिते त्रि० दैयसुनि स्त्रियां ङीप्। "तेजस्विमध्ये तेजस्वी दवीयानपि गण्यते" माघः। दूरं करोति दूर+णिच् वादेशः दवयति। "दवयदतिरयेण प्राप्तसुवीविभागम्" भट्टिः।

दूरङ्गम त्रि० दूरं गच्छति गम–वा० वेदे ख मुम् च। दूरगामिनि "दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकम्" यजु०३४।१। लोके तु ड दूरा इत्येव

दूरत्व न० दूरस्य भावः त्व। दैशिके परत्वे तद्भ्रमविशेषे कारणम् यथोक्तं "दोषोऽप्रमायाजनकं प्रमायास्तु गुणो भवेत्। पित्तदूरत्वादिरूपो दोषो नानाविधः स्मृतः" भाषा० "क्वचिच्चन्द्रादेः स्वल्पपरिमाणभ्रमे दूरत्वं दोषः" सि०मुक्ता०।

दूरदर्शन पुंक्ली० दूरात् पश्यति दृश–ल्यु। १गृध्रे राजनि० जातित्वात् स्त्रियां ङीप्। २पण्डिते पु० दृश–भावे ल्युट्। ३दूरतोवीक्षणे न०। दूरतो दृश्यतेऽनेन दृश–करणे ल्युट्। ४दूरवीक्षणे यन्त्रभेदे (दूरबीन)

दूरदर्शिन् त्रि० दूरात् पश्यति कार्योत्पत्तेः प्राक् पश्यति जानाति वा दृश–णिनि। १दूरदर्शके २पण्डिते पु० अमरः ३गृध्रे पुंस्त्री० त्रिका० स्त्रियां ङीप्।

दूरदृश्य त्रि० दूरात् पश्यति दृश–क्विन्। १दूरदर्शिनि २पण्डिते गन्धर० ३गृध्रे हेमच०। क्विबन्तत्वात् भसि पदान्ते च कुः।

दूरमूल पु० दूरपर्यन्तं मूलमस्य। शुञ्जवृक्षे (सुँज)। राजनि०

दूरवेधिन् पु० दूरात् वेधोऽस्यास्ति साध्यतया इनि। दूरात् लक्ष्यभेदके

दूरापात त्रि० दूरमापतति आ+पत–कर्त्तरि अच्ला० ण। दूरपातिनि अस्त्रे णिनि दूरापातिन् तत्रार्थे हेमच०।

दूरूढा स्त्री दुर्+रुह–क्त रेफे परे पूर्वाणो दीर्घः। दुःखतया रूढे जाते दुरोरोगशब्दे ३२८ पृ० द्रष्टव्यम्।

दूरेअमित्र पु० दूरेअमित्रः शत्रुर्यस्य वेदे सप्तम्याः अलुक् प्रकृतिभावः। एकोनपञ्चाशन्मरुन्मध्ये मरुद्भेदे। ते च यजु० १७अ०।१ मन्त्रादौ ८० मन्त्रान्ते शुक्रज्योतिषेत्यादयोदर्शिताः। "अग्निमित्रश्च दूरेअमित्रश्च गणः" ८अ०

दूरेत्य त्रि० दूरे भवः एत्य। दूरभवे

दूरेपाक त्रि० दूरे पचति पच–ण्य ण्यङ्वा० कुत्वम् सप्तम्या अलुक् स०। दूरे पाचके स्त्रियां टाप्। तत्रैव गर्भे स्त्रीलिङ्गेनापि निर्देशात् विकुविशिष्टपरिभाषाया अनित्यत्वं ज्ञापितम्। [पाचके।

दूरेपाकु त्रि० पच–उण् ण्यङ्वा० कुत्वम् अलुक् स०। दूरे-

दूरेरितेक्षण त्रि० दूरे ईरितमीक्षणं येन। दूरपर्यन्तप्रेरितदर्शने केकरे (टेरा) शब्दभाषा।

दूरोह पु० दुःखेन रुह्यतेऽसौ दुर्+रुह–कर्मणि खल् रेफे परे पूर्वाणो दीर्घः। दुःखेन रोहणीये रोढुमशक्ये आदित्ये लोके तस्य निष्कामज्योतिष्टोमादियज्ञप्रयाजज्ञानज्ञानेन साध्यरोहणत्वात् दूरोहत्वम्। "असौ वै दूरोहो योऽसौ तपतीति" ऐत०४।१० श्रुतेस्तस्य तथात्वम्। २दूरारोहमात्रे त्रि०।

दूरोहण त्रि० दुःष्करमारोहणमस्य प्रा०ब०। आदित्ये दूरोह शब्दे तस्य तथात्वं द्रष्टव्यम् २छन्दोभेदे न०। असौ वा आदित्यो दूरोहणं छन्दः" इति श्रुतिः। "दुरोहणं छन्दः" यजु०१०।५ छान्दसं क्लीबत्वम्। ३दूरारोहणीये त्रि० दुःखेन रोहणं वा। ४दुःसाध्ये रोहणे ५तच्छन्दस्कमन्त्रसाध्यासभेदे च यथोक्तं आश्व०श्रौतसूत्रे

"हंसः शुचिषदिति पञ्चोऽर्धर्चशस्त्रिपद्या चतुर्थं मनवानमुक्त्वा प्रणुत्यावस्येत्। पुनस्त्रिपद्यार्धर्चशः पञ्च एव सप्तमम्" ८।२।१४ "एतान्यहमित्यं शंसेत्। प्रथमं पञ्चः द्वितीयमर्धर्चशः। तृतीयं त्रिभिः पादैरवसाय उत्तमेन पादेन प्रणुत्य चतुर्थमनवानमुक्त्वा प्रणवेनावस्येत्। एतदारोहणम्। अवापरोहणम्। पुनस्त्रि-